

Жомірук В.В.

Особливості пам'яті сучасних підлітків

Анотація. У статті представлено результати дослідження особливостей пам'яті у підлітків. Констатовано, що у підлітковому віці активно розвивається логічна пам'ять. Також швидко досягає такого рівня, що дитина переходить до переважного використання цього виду пам'яті, та довільної і опосередкованої пам'яті. Досліджено який тип пам'яті переважають у підлітковому віці. У першій частині викладено загальну інформацію про підлітка, про зміни в пам'яті. У другій частині досліджували пам'ять у підлітка. Зроблено висновок, що у підлітків поступово знижується рівень механічної пам'яті і відповідно підвищуються показники логічної пам'яті.

Ключові слова: пам'ять, підліток, механічна пам'ять, логічна пам'ять.

В.В. Жомирук. Особенности памяти подростков

Аннотация. В статье проанализированы результаты изучения особенностей памяти у подростков. Установлено, что в подростковом возрасте активно развивается логическая память. Она также быстро достигает уровня, когда ребенок переходит к преобладающему использованию этого типа памяти, произвольной и опосредованной памяти. Рассмотрели, какой тип памяти преобладает в подростковом возрасте. Первая часть содержит общую информацию о подростке, об изменениях в памяти. Во второй части исследуется память подростка. Сделан вывод, что у подростков уровень механической памяти постепенно снижается и, соответственно, скорость логической памяти возрастает.

Ключевые слова: память, подросток, механическая память, логическая память.

V.V. Zhomiruk. Features of the memory of teens

Abstract. The article presents the results of studying the peculiarities of memory in adolescents. It is established that in the adolescence, logical memory is actively developing. It also rapidly reaches the level that the child moves to the predominant use of this type of memory, and arbitrary and mediated memory. Considered what type of memory prevails in adolescence. The first part contains general information about a teenager, about changes in memory. In the second part, the memory of a teenager was investigated. It is concluded that in the adolescents the level of mechanical memory is gradually decreasing and, accordingly, the speed of logical memory increases.

Key words: memory, teenager, mechanical memory, logical memory.

Постановка проблеми. У підлітковому віці дитині доводиться запам'ятовувати величезну кількість інформації. У школі він вивчає велику кількість різних різнобічних предметів, що вимагають значного напруження пам'яті. Необхідно як швидко запам'ятовувати-відтворювати інформацію, так і відкласти в довгострокове сховище. Пам'ять сильно пов'язана з мисленням. Домінуючий вид пам'яті сильно впливає на спосіб життя підлітка. Варто відзначити важливу роль мнестичних процесів в підлітковому віці. Дитина змушена запам'ятовувати величезну кількість інформації як в шкільному житті, так і в інших контекстах. Чи не кожен підліток може запам'ятати великий обсяг матеріалу.

Аналіз досліджень: Серед зарубіжних вчених проблемою вивчення підліткового віку займалися Бенедикт Р., Бюлер Ш., Гезел А., Еріксон Е., Піаже Ж., Холл Ст., Шпрангер Е., Штерн В., та інші. Серед вітчизняних вчених проблему підліткового віку висвітлювали у своїх працях та дослідженнях Божовича Л.І., Виготського Л.С., Ельконіна Д.Б., Рибнікова Н.А., та інші[1].

Досліджували пам'ять такі вчені як П. І. Зінченко (установка на запам'ятовування. Мимовільне запам'ятовування може виявитися ефективніше за довільне), А.А.Смирнова(мимовільне запам'ятовування може бути продуктивнішим, ніж навмисне запам'ятовування). Еббингауза Г., Пьерона А., Радосавлевича П., Йоста А.(для заучування доцільнішим виявляється розподіл повторень в часі, ніж їх концентрація на невеликому проміжку часу)[7].

Мета статті: Дослідити особливості пам'яті підлітків

Викладення основного матеріалу. Підлітковий вік (від 10-11 до 14-15 років) є перехідним головним чином в біологічному сенсі, оскільки це вік статевого дозрівання, паралельно якому досягають зрілості й інші біологічні системи організму. В соціальному аспекті підліткова фаза - це продовження первинної соціалізації. Всі підлітки цього віку - школярі, вони знаходяться на утриманні батьків (держави), їхньою провідною діяльністю є навчання. Підліткам характерні максимальні диспропорції у рівні й темпах розвитку, обумовлені значною мірою біологічно. Найважливіше психологічне новоутворення віку - почуття дорослості являє собою новий рівень домагань, що передбачає майбутнє становище, якого підліток фактично ще не досяг. Звідси - типові вікові конфлікти та їх переломлення в самосвідомості підлітка. В цілому це період закінчення дитинства і початку «виростання» з нього[2].

У вітчизняній психології природа розвитку пам'яті вивчалася Левом Семеновичем Виготським, Олександром Романовичем Лурія, Олексієм Миколайовичем Леонтьєвим, Петром Івановичем Зінченко та іншими. Пам'ять розглядалася й аналізувалася в рамках різних напрямків і в рамках різних наукових теорій. Серед основних можна відзначити асоціативний

підхід, підхід соціальний, підходи з боку біхевіоризму та гештальтпсихології, діяльнісний, культурно-історичний, психофізіологічний, генетичний і безліч інших. Видатні вчені, філософи й психологи, розглядали феномен пам'яті з її різних сторін, становили свої теорії, які зараз становлять основу наших знань про пам'ять[3].

Найчастіше діти, досягнувши підліткового віку, продовжуючи навчання, вимушені відмовлятися від дослівного заучування за допомогою повторень[7].

У підлітковому віці активно розвивається логічна пам'ять і швидко досягає такого рівня, що дитина переходить до переважного використання цього виду пам'яті, а також довільної і опосередкованої пам'яті. Здатність до запам'ятовування постійно, але повільно зростає до 13 років. З 13 до 15-16 років спостерігається швидше зростання пам'яті. Покращується запам'ятовування словесного і образного матеріалу, збільшується швидкість запам'ятовування; об'єм збереженого в пам'яті матеріалу; покращується продуктивність пам'яті. В той же час на тлі домінуючої позиції логічної пам'яті у підлітка сповільнюється розвиток механічної пам'яті, що може призводити до виникнення ряду негативних явищ. В підлітковому віці відбувається істотне зрушення у відносинах між пам'яттю і іншими психічними функціями [6].

З.Фрейд звертає увагу на біологічну детермінанту розвитку. Підлітковий вік характеризується обов'язковою віковою кризою. Це зумовлено статевим дозріванням. Підліткову кризу уникнути не можливо, оскільки спроби особистості інтегрувати новісексуальні імпульси призводять до внутрішніх переворотів[2].

Ми провели емпіричне дослідження за допомогою методики «Вивчення логічної і механічної пам'яті». До вибірки увійшли 24 учні 13-15 років (11 дівчаток, 13 хлопчиків). Результати дослідження пам'яті представлено на рис.1.

Рис.1. Дослідження пам'яті підлітка

Як бачимо з гістограми(рис.1.) у: 24%(5 дітей) випробовуваних показали високий рівень логічної пам'яті, 76%(19 дітей) - середній рівень логічної пам'яті. По рівню механічної пам'яті ми отримали наступні

показники: у 20%(5 дітей) випробовуваних був виявлений високий рівень механічної пам'яті, у 75% (18 дітей)- середній, у 5% (1 дитина)- низький. Але низького рівня логічної пам'яті у підлітків не було виявлено. У підлітків домінує логічний тип пам'яті. Це свідчить про те, що діти в цьому віці роблять більший акцент на запам'ятовуванні шляхом асоціацій, шукають взаємозв'язку і відходять від заучування, починають міркувати, мислити логічно.

Висновки. Підлітковий вік є першим перехідним періодом від дитинства до зрілості. Цей період є складним як для дитини, так і для її близьких. Саме в цей час відбувається інтенсивний і часто нерівномірний розвиток і ріст організму, особистісні новоутворення, стрімкий розвиток в емоційній та інтелектуальній сферах, що призводить до зміни самосвідомості, розумінні себе та оточуючих.

В результаті проведення емпіричного дослідження, ми з'ясували, що у підлітковому віці активно розвивається логічна пам'ять і швидко досягає такого рівня, що дитина переходить до переважного використання цього виду пам'яті.

Підлітки рік у рік розвиваються все швидше і фізично і внутрішньо, тому треба слідкувати за динамікою і «рухами» у змінах, інтервалом у 6 місяців треба проводити тести, більше спілкуватися з дітьми, і спостерігати за ними, з цих результатів вже можна зробити висновки про зміни у підлітків.

Список використаної літератури

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология: учебник для студентов вузов.- 4-е изд., стереотип/ Г.С Абрамов- М.: Академия, 1999.- 672 с
2. Аткинсон Р. Л. Введення в психологію / Рита Л. Аткинсон, Річард С. Аткинсон, Едвард Е. Сміт, Деріл Дж. Бем, Сьюзен Нолен-Хоексема [За заг. ред. проф. А. В. Петровського]. - М.: Академія, 1996. - 496 с..
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія[курс лекцій] /В.П.Кутішенко - К.: Центр учбової літератури, 2010.-129 с.
4. Реан А. А. Психологія підліткаа. /А. А. Реан. - М.:прайм - Єврознак, 2003.-480с.
5. Рубинштейн С.Л. Основи загальної психології. - 2-е вид. (1946г.) - СПб.:Санкт-Пітербург, 2002 - 720 с.:іл.-(Серія «Мастера психології»)
6. Савчин М.В. Вікова психологія : [навч. посіб.] / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. –Київ: Академвидав, 2006. –359 с.
7. Столяренко Л.Д.Педагогическая психология. /Л.Д.Столяренко. — 2-е изд., перераб, и доп. — Ростов н/Д:Феникс, 2003. — 544с.:(Серия «Учебники и учебные пособия»).

8. Токарева Н.М. Сучасний підліток у системі психолого-педагогічного супроводу: монографія / Н. М. Токарева, А. В.Шамне, Н.М.Макаренко. –Кривий Ріг: Інтерсервіс, 2014–312с.

9. Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии: Работы сов.психологов периода 1946-1980 гг. / Под ред. И.И.Ильсова, В.Я.Ляудис. -М.: Изд-во МГУ,1981. – С. 5-60